

Motion till riksdagen

1989/90:K13

av Lars Werner m.fl. (vpk)

med anledning av prop. 1989/90:78

Reformerat presstödet

En fri, obunden och mångsidig dagspress är en omistlig tillgång i ett demokratiskt samhälle såväl för nyhetsförmedling som opinionsbildning. När röster i presskören försvinner blir debattklimatet kyligare. Vpk:s principiella utgångspunkt är att pressen skall stå fri från staten. Samtidigt välkomnar vi statliga insatser för att trygga frihet och mångfald inom pressen.

Marknadskrafternas fria spel har lett till tidningsnedläggningar och koncentration inom pressen. En liten grupp stora mediekoncerner har fått en alltmer dominerande ställning. I många tidningsregioner råder en monopol-situation. I Stockholm saknar arbetarrörelsen en morgontidning. Nedläggningen av gamla Stockholms-tidningen 1966 innebar att flera hundratusen läsare berövades sin tidning. Det blev tystare i Stockholm – inte som en följd av läsarmarknaden utan av annonsmarknaden.

Ändå är mångfalden inom pressen i vårt land alltför mycket större än i många andra europeiska länder. Det selektiva statliga presstödet har härvidlag spelat en stor och positiv roll. Kostnaderna för det statliga presstödet är visserligen betydande men bör ändå ställas i relation till att statens inkomster av reklamskatten, som infördes för att finansiera presstödet, nu är betydligt högre än stödet till pressen. Enligt vpk:s mening bör reklamskatten i fråga om bl a direktreklam och annonstidningar vara betydligt högre än i dag vilket skulle kunna möjliggöra en större uppräkningsnivå av presstödet.

Den samhälleliga presspolitiken innebär inte bara ett selektivt stöd till lågtäckningstidningar. Alltför ofta glöms det bort att det utgår ett indirekt generellt stöd till pressen som också i hög grad gynnar de stora och starka tidningarna. Det faktum att dagstidningarna är befriade från mervärdeskatt på sina upplageintäkter och endast betalar reducerad reklamskatt är naturligtvis av utomordentligt stor betydelse för tidningarnas ekonomi.

I sitt förslag till reformerat presstöd utgår regeringen i väsentliga stycken från majoritetsförslaget (s. c. vpk) i den parlamentariskt sammansatta Dagstidningskommittén. Vpk kan i huvudsak godta regeringens förslag. På några punkter förordar vi dock ändringar i regeringsförslaget. Det gäller dels distributionsstödet, dels stödet till de lågfrekventa tidningarna.

Distributionsstödet

Det sedan länge etablerade systemet med samdistribution av dagstidningar har såsom framhålls i propositionen inneburit att själva utbärningen av tid-

ningar kunnat avföras som konkurrensmedel. Samdistributionen har bidragit till att upprätthålla en viss mångfald inom pressen. Läsarna har kunnat välja en tidning med utgångspunkt från de enskilda tidningarnas framtoning och redaktionella innehåll i stället för med utgångspunkt från vilken tidningen kommer i brevlådan. För att befrämja samdistributionen har staten betalat ut betydande belopp i s k samdistributionsrabatt som i första hand tillkommit de starka förstатidningarna.

Nu knakar det emellertid i fogarna i dagspressen, skriver tidningsutgivarnas egen tidning på ledarplats (Pressens Tidning nr 5/90). Det finns tendenser till att den väletablerade samdistributionen kan komma att brytas ned. Hallpressens VD har uttryckt starka betänkligheter mot samdistributionen och Helsingborgs Dagblad hotar att hoppa av systemet.

Pressens Tidning varnar för försöken att sabotera systemet med samdistribution och misstänker att riksdag och regering inte passivt kommer att åse hur systemet bryter samman med tilltagande monopolisering som följd.

För att rädda samdistributionen föreslår regeringen en höjning av samdistributionsrabatten, numera omdöpt till distributionsstöd, med cirka 20 miljoner kronor eller omkring 35 procent. Som vi tidigare framhållit kommer lejonparten av beloppet att tillfalla redan väletablerade förstатidningar. Vi menar att detta är bortkastade pengar. I stället bör riksdagen besluta att systemet med reducerad reklamskatt endast skall gälla de tidningar som deltar i samdistributionssystemet. Tidningar som lämnar systemet åläggs att betala full reklamskatt. Det föreslagna anslaget till distributionsstöd bör minskas med 20 miljoner kronor och utgå med totalt 59,5 miljoner kronor.

Ökat stöd till lågfrekventa tidningar

De s.k. lågfrekventa tidningarna med utgivning en eller två dagar i veckan spelar såsom framhålls i propositionen en betydande roll för mångfalden inom pressen. Betydligt mer än hälften av de tidningar som fått produktionsbidrag tillhör den lågfrekventa gruppen. Men av det totala statliga produktionsbidraget har endast 13 procent tillfallit denna grupp.

Många av dessa tidningar arbetar under ytterst bekymmersamma ekonomiska förhållanden. Möjligheterna till ytterligare rationalisering av verksamheten är begränsade. Regeringen föreslår nu en viss uppräknig av stödet till dessa tidningar. Det är välkommet men otillräckligt. Vi föreslår att ytterligare 20 miljoner kronor utgår i statligt stöd till de lågfrekventa tidningarna, vilket innebär en ökning av det totala driftsstödet till dagspressen till 453 700 000 kronor.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen anslår 59 500 000 kr. för distributionsstöd till dagspressen,
2. att riksdagen utöver regeringens förslag anslår ytterligare 20 000 000 kr. för driftsstöd till lågfrekventa tidningar,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om förutsättningar för att dagstidningar skall beviljas
reducerad reklamskatt.

Mot. 1989/90
K13

Stockholm den 17 april 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvarsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)